

OYA BAYDAR

*O Muhteşem
Hayatınız*

ROMAN

3. BASKI

can
cağdaş

OYA BAYDAR
O MUHTEŞEM
HAYATINIZ

Can Çağdaş

O Muhteşem Hayatınız, Oya Baydar

© 2012, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2012

3. basım: Aralık 2022, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak tasarımı: Bilal Sarıteke

Kapak fotoğrafı: Hasan Saltık Arşivi

Baskı ve cilt: BPC Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.

Osmangazi Mah. Mehmet Deniz Kopuz Cad. No.17/1 Oda:1

Esenyurt, İstanbul

Sertifika No: 48745

ISBN 978-975-07-4692-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

OYA BAYDAR
O MUHTEŞEM
HAYATINIZ

ROMAN

♥can

Oya Baydar'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Elveda Alyoşa, 1991

Kedi Mektupları, 1992

Hiçbiryer'e Dönüş, 1998

Sıcak Külleri Kaldı, 2000

Erguvan Kapısı, 2004

Kayıp Söz, 2007

Çöplüğün Generali, 2009

Bir Dönem İki Kadın (Melek Ulagay'la birlikte), 2011

Yetim Kalacak Küçük Şeyler, 2014

Surönü Diyalogları, 2016

Yolun Sonundaki Ev, 2018

Köpekli Çocuklar Gecesi, 2019

OYA BAYDAR, 1940'ta İstanbul'da doğdu. Notre Dame de Sion Fransız Kız Lisesi'nin son sınıfında yazdığı *Allah Çocukları Unuttu* adlı gençlik romanı nedeniyle neredeyse okuldan atılıyordu. 1964'te İÜ Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. Aynı yıl bu bölüme asistan olarak girdi. "Türkiye'de İşçi Sınıfının Doğuşu" konulu doktora tezinin Üniversite Profesörler Kurulu tarafından iki kez reddedilmesi üzerine öğrenciler olayı protesto için rektörlüğü işgal ettiler. Bu olay ilk üniversite işgali eylemi oldu. Daha sonra Ankara Hacettepe Üniversitesi'ne sosyoloji asistanı olarak girdi. 1971'deki 12 Mart Askerî Müdahalesi sırasında, TİP ve TÖS üyesi olarak sosyalist kimliği nedeniyle tutuklandı ve üniversiteden ayrıldı. *Yeni Ortam*, *Politika* gazetelerinde köşe yazarlığı yaptı. 12 Eylül sırasında yurtdışına çıktı. 1992'ye kadar 12 yıl Almanya'da sürgünde kaldı. Burada, sosyalist sistemin çöküş sürecini yakından yaşadı. 1991'de yazdığı *Elveda Alyoşa* adlı öykü kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, 1993 yılında da *Kedi Mektupları* adlı romanıyla Yunus Nadi Roman Ödülü'nü aldı. Türkiye'ye dönüşünde Tarih Vakfı ve Kültür Bakanlığı'nın ortak yayını olan *İstanbul Ansiklopedisi*'nde redaktör ve *Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi*'nde genel yayın yönetmeni olarak çalıştı. *Sıcak Külleri Kaldı* romanıyla 2001 yılı Orhan Kemal Roman Armağanı'nı, *Erguvan Kapısı*'yla da 2004 Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü'nü aldı.

www.oyabaydar.com

Divva

Hangisi gerçek hayatım benim?
Kendi yaşadığım mı, onun anlattığı mı?

Bitpazarına düşmüş bir hayat

Sürücünün yanındaki koltuğa oturdu. İlişti demek daha doğru olacak. Ben her zamanki yerimde, arka sağ koltuktayım. Yanıma oturmak isterdi, biliyorum; hamle de etti zaten. Şoförüm izin vermedi, siyah Jaguar arabasının ön kapısını açtı, saygılı ama kesin bir ses tonuyla, “Buyurun,” diyerek adamı kendi yanına oturttu.

Şimdi denize paralel giden yolda, kimisi son depremde çökmüş, onarılmadan öylece bırakılmış binaların; kış boyunca kaderlerine terk edilmiş yazlık sitelerin; dış sivaları yer yer dökülmüş, çardakları çökmüş, bahçelerini ot bürümüş, hüznü yaz evlerinin önünden geçerken, dönüp dönüp bana bakıyor. Tam arkasında oturduğum için zorlanıyor; boynunu inciteceği korkusuna kapılıyorum; koltuğun ortasına doğru kayıyorum biraz rahat etmesi için. Orada oturanın ben olduğuma, benimle aynı arabada gittiğine inanamayan bir hali var. Kabına sığamaması, gemleyemediği aşırı heyecanı, coşkusu, gevezeliği bundan olmalı. Yoksa ağır başlı, sakin, mahcup bir adam izlenimi bırakmıştı bende. Yazdığı notlardaki ağdalı saygı ifadelerini hatırlıyorum; benim ben olduğumu anlayınca utangaç bir edayla yanıma yaklaşmasını, hemen yanı başımda duran siyah gözlüklü, takım elbiseli şoförü görünce ne yapacağını şaşırmasını, uzattığı eli

sıkmalı mı öpmeli mi, kararsız kalışını ve sağ elimi hafifçe kavrarken elinin titremesini...

Tonunu ayarlayamadığı, alçalıp yükselen garip tınılı bir sesle durmaksızın konuşuyor. Orta yaşta bir erkek için biraz ince bir ses; kastrato diyemem ama kontrtenora yakın. Daha ne söylendiğini bile algılamadan önce sese takılma, sesi sınıflandırma alışkanlığım, engelleyemediğim kötü bir meslek güdüsü. Sesin söze üstünlüğü... Önce söz değil, ses vardı. Kelam, Tanrı'nın ezeli ve mutlak sessizliğini, "ol" diyerek bozmasıdır. Bu cümleyi nereden hatırladığımı çıkaramıyorum, bir kitapta mı okudum, yoksa konservatuvardaki hocalarımdan biri mi söylemişti?

"İnanamıyorum; burada olduğunuza, benimle konuştuğunuza, dokunabileceğim kadar yakın olmanıza inanamıyorum," diyor. Bir hitap sözcüğü arıyor cümlesini bağlamak için. Dilinin ucuna gelen sözcüklerin hiçbirini beğenmiyor, belli belirsiz heceler çıkıyor dudaklarının arasından.

"Diva, diyorlar size, biliyorum ama Diva... çok yabancı, çok uzak, biraz da özentisi, öyle değil mi? Yani ben söylesem ağzıma yakışmazdı, yapay kalırdı, demek istiyorum. Size ben, size... izin verin, Kraliçem, yok hayır, Sultanım diyeyim ben. Yani saygısızlık kabul etmezsiniz değil mi, yani size Sultanım desem, yani? Yine de nasıl isterseniz öyle olsun."

Dikiz aynasından şoförümün alaycı bakışlarını görüyorum. Adamı küçük düşürecek bir şey söylemesinden korkuyorum. "Aslında ben..." diyorum, "keşke adımla seslenseydiniz bana... O Diva falan, hiç ısınmadım bu hitaplara; tanıtım ajanslarının, reklamcılarının, medyanın uydurduğu bir söz. Üstelik öyle bol keseden dağıtılıyor ki divalık. İnsanlar hoşlanıyorlar böyle iri laflardan. Ben pek de sevmem abartık sıfatları. Hak ettiğimi de düşünmem zaten."

“Ne demek! Ne demek Sultanım! Hak etmemek mi? Siz?.. Çağın en büyük sesi! Kaç oktavdı? Ümmü Gülsüm'den, İma Sumac'tan sonra siz. Müzik dünyasında bir efsanesiniz. Kim hak ediyor siz etmiyorsanız?”

“Nasıl isterseniz öyle olsun,” diyorum kısa kesmek için. “Adımı söyleyin; Aliye Sema ya da sadece Sema deyin.”

O âna kadar görevinin ve yerinin bilincinde, suskun kalan şoförüm, “Ben hep Hanımefendi derim Hanımefendi'ye,” diyor.

Edası küçümseyici, sesi dost değil. Adama acımaya başlıyorum, “Hiç önemli değil, nasıl isterseniz öyle hitap edebilirsiniz,” diyorum yeniden. Sonra lafı değiştiriyorum: “Fotoğraflar yazlık evinizde mi? Yanılmıyorsa öyle demiştiniz.”

“Evet, evet efendim. Bütün o kâğıtları, gazeteleri, fotoğrafları hanım evde bir an bile tutmak istemiyor artık. Haklı tabii. Birazdan siz de göreceksiniz. Yazlık fakirhane doldu da taşıyor. Ama zaten, depremden sonra bu evi kullanmıyorduk. En büyük yıkım bu yazlık sitelerde oldu, can kaybı da yaşandı. Zemin sağlam değilmiş, evler de kum zemine göre yapılmamış. Bizim ev sahilden biraz içeride olduğu için ciddi hasar görmedi. Zaten tek katlı, kulübe gibi bir şey ama ben koleksiyonlarımı tehlikeye atmamak için depremden sonra iyi bir güçlendirme yaptırdım. Koleksiyon dediğime bakmayın; kâğıtlar, eski fotoğraflar, gazeteler, dergiler.. Bir değeri yok ama benim için kıymetli.”

“Rahatsız olacaksınız. Keşke bu kadar zahmet etmeseydiniz, fotoğrafları kargoyla gönderseydiniz adresime. Hay Allah! Niye düşünmedik ki bunu?”

“Ama o zaman sizi böyle yakından göremezdim, yüzünüze bakamazdım, elinize dokunamazdım ki. Yani ben, bunca yıllık hayranınız yani... Bütün kasetleriniz,

bütün 33'lükleriniz, CD'leriniz... Göreceksiniz şimdi Sultanım. Ah, ben elime geçen fırsatı nasıl kaçırdım! Kabalık saymayın lütfen, zaten bu taraflardan geçeceğinizi söylemeseydiniz cesaret edemezdim. Ama, mademki buralara gelecek, yazlık eve onunla birlikte gitmeliyiz, dedim. Yani ben sizi..."

Sürekli arkasına dönüp konuşmaktan yorulan boyunu iki tarafa döndürerek rahatlamaya çalışıyor. Orta yaş yeni aşmış, ne uzun ne kısa, ne zayıf ne şişman, mahcup havasıyla abartık coşkusu bağdaşmayan, sokakta yanınızdan geçerken dikkatinizi çekmeyecek, başınızı bile çevirmeyeceğiniz sıradan bir adam. Koyu renk saçlarına kır düşmeye başlamış. Kırılık şakaklarına doğru yayılıyor. Mesleğini tahmin etmeye çalışıyorum. Tapuda memur ya da bankada veznedar olabilir. Belki de öğretmen...

Tam mesleğini soracakken vazgeçiyorum. Samimiyet kurmaya hiç niyetim yok. Kendinde olduğunu menajerim kanalıyla bildirdiği fotoğraflarımı alıp, gönlü hoş olsun diye biraz sohbet edip ayrılacağım. Bir sürü tuhaf insan var şu dünyada. Birara, dünyanın hangi ülkesinde sahneye çıkacak olsam en ön sıraya yerleşen o Fransız vardı, bir de yıllar önce, sahneye her defasında çiçek gönderen, çiçeğe iliştirdiği kartın altında Türkçe "hayranınız" yazan meçhul kişi. Para sızdırmaya çalışanları hiç saymayalım.

"Şimdi eve girince şaşıracaksınız efendim," diyor. "Derli toplu bir koleksiyon beklemeyin sakın, ama kimsede bulunmadığından adım gibi emin olduğum bir sürü parça var bende. Fotoğraflar, belgeler, eski madalyalar, eski gazeteler, kitaplar. Bir tek resim işine girmedim, yani tablo demek istiyorum. O bambaşka bir konu, hem resimden anlamak hem de zengin olmak gerekir; beni aşar."

Birden, yıllar önce genç kızlığımda gördüğüm bir filmi hatırlıyorum: *Korkunç Koleksiyoncu*. Kelebek koleksiyonu yapan, sevdiği kadınları da kelekler gibi

ebediyete kadar saklamak için öldüren psikopatın hikâyesi. Kim oynuyordu koleksiyoncu, çıkaramıyorum. Sırtımdan bir ürperti geçiyor; iyi ki yalnız değilim, şoförüm var.

Aklımdan geçenleri sezmiş gibi, “Ben öyle ciddi bir koleksiyoncu değilim, sadece toplayıcıyım,” diyor. “Koleksiyonculuk tasnif etmeyi, sistematik çalışmayı, ek bilgiler toplamayı, eksik parçanın peşinden koşmayı gerektirir. Biraz da para ve imkân ister. Tabii o nispette de para getirir. Eskiden kimse ilgilenmezdi ama son zamanlarda bu işten zengin olanlar çok. Eski dergilerden kestikleri bir fotoğrafla bile dünyanın parasını kazanıyorlar. Bende ne fotoğraflar var ama bu işleri beceremem.”

Menajerim kanalıyla gönderdiği notta, hiçbir maddi talebim yoktur, diye yazmıştı. İlişki kurmaya karar vermem de bu yüzdendi zaten; sıradan bir para avcısı olmadığımı düşünmüştüm. Bir de fotoğraflarımı nasıl ele geçirdiğini merak etmiştim. Hâlâ da merak ediyorum ya...

Yolun denizden uzaklaştığı bir dönemde, “Biraz ileriden sağa sapacağız, denize doğru,” diyor şoföre. “İzin verirseniz efendim, sadece bir dakika şu bakkalın önünde duralım. İçecek bir şey almalıyım.”

İkramını kabul etmez görünüp gönlünü kırmak istemiyorum. “Duralım tabii, ama hiç zahmet etmeseydiniz.”

“Zahmet mi dediniz? Şu anda hayatımın en mutlu anlarından birini yaşadığımı bilseydiniz!.. Size ikram edebileceğim bir şey bulunmaz bu kötü bakkalda ya, yine de bir bakalım. Çay da yapabilirim ya da kola gibi, meyve suyu gibi birşeyler?”

“Çay iyi fikir,” diyorum. Adamın telaşlı adımlarla bakkala girişini seyrediyorum.

“Garip adam,” diyor şoför. Sağ eliyle pantolonunun arka cebi hizasındaki, dıştan bakınca fark edilmeyen küçük silahını yokladığını fark ediyorum. Huzursuzlandığı

zamanlar böyle yapar. “Size gerçekten bu kadar hayran mı, başka bir iş mi var işin içinde, göreceğiz. Yanlış anlamayın efendim, hayran olunmayı hak etmiyorsunuz demek istemedim. Ama bu adam biraz tuhaf. Yani ne bileyim, ölçüsü bozuk biraz. Şu fotoğrafları alıp bir an önce yolumuza gidelim.”

Yolumuza kestirmeden gidemeyeceğimizi, yolların yollara açılacağını henüz bilmiyorum, bilmiyoruz.

* * *

“Burada inelim efendim. Arabayı buraya park edebiliriz. Sitenin içine araba sokmuyorlar, iyi de yapıyorlar. Biraz yürüyeceğiz, sizi biraz yoracağım, bağışlayın.”

Araba durur durmaz şişelerle, bisküvi kutularıyla dolu naylon poşeti elinden bırakmamaya çalışarak şoförün inmesini beklemeden arabadan atlıyor, kapımı açmak için arkaya hamle ediyor.

“Ev biraz dağınık, son topladığım eski mektupları, fotoğrafları yerleştiremedim daha. Elime yeni birşeyler geçti mi, önce doyasıya inceleyip içime sindirmek isterim; hikâyeyi yakalamak için yani.”

Ne çok yani diyor bu adam. Kendini anlatma ihtiyacı, yanlış anlaşılma korkusu, özgüven eksikliği.

“Hikâye mi yazıyorsunuz?”

“Estağfurullah Sultanım. Yazarlık kim ben kim! Yani demek istemiştım ki, her fotoğrafın, insanın elinin değdiği her kâğıt parçasının, karalanmış her satırın bir hikâyesi vardır. Ben naçizane, bu hikâyeleri düşünürüm, başkalarının hayallerini kurarım. Beğenmem, siler, yeni baştan yazarım. Sizin hayatınız mesela, o muhteşem hayatınız!”

Hay Allah! Bu kadarı fazla; mahcup oluyorum. Hayranlarla karşılaşmak zaten her zaman huzursuz eder beni. Aşırı övgüler altında ezilirim. Hak etmiyormuşum gibi

gelir, utanırım. Bu garip adamınkiler büsbütün aşırı. Muhteşem hayatımmış! Neler kuruyorsa o saplantılı kafasında.

“Muhteşem bir hayatım yok benim,” diyorum kuru bir sesle. “Hiç muhteşem hayatım olmadı benim. Mütevazı bir ailenin çocuğuydum, subay kızyıdım. Hele de benim çocukluk, genç kızlık dönemlerimde subayların durumu şimdiki gibi değildi. Yoksulduk diyemem ama maddi imkânlarımız çok kısıtlıydı.”

“Ah, tevazu gösteriyorsunuz efendim. Paşa babanızla çekilmiş o fotoğraflarınız, güzeller güzeli muhterem annenizin tüllerle örtülmüş, güllerle bezenmiş şapkaları, ipek dantel tuvaletleri, dirseklerini aşan sim işlemeli balo eldivenleri... Ya o sizin masal prensesleri giysileri içinde, lüle lüle saçlarınıza takılmış tafta kurdelelerinizle prenses edasıyla poz verdiğiniz çocukluk fotoğraflarınız... Sahnelerde, konserlerde çekilmiş, afişlere çıkmış fotoğraflarınızdan söz bile etmiyorum. İtalyan Dışişleri Bakanı'nın önünüzde eğilip elinizi öptüğü fotoğraf: La Scala'daki göz kamaştırıcı *La Traviata* başarısının ardındandı değil mi? İngiltere Kraliçesi'ne takdim edilirken Kraliçe'yi gölgede bırakan fotoğrafınız, limuzinlerden inerken şoförlerinizin tuttuğu şemsiyelerin altında uzun eteklerinizle bir siyah kuğu gibi süzülmeniz... Gerçekten muhteşem bir hayat, rakipsiz bir ses... Üstelik de bu alçakgönüllülüğünüz...”

Hepsi fotoğraflarım üzerinden de olsa benimle ilgili bu kadar çok şey bilmesine şaşırıyorum ama cevap verirsem daha fazla konuşacağını düşünüp susuyorum.

“İşte burası, bu fakirhane benim sığınağım; daha doğrusu hazinelerimi sakladığım gizli mağara,” diyor, tek kanadı kırılmış ahşap bahçe kapısını açarken. İki yanında çiçekleri kurumuş saksılar dizili birkaç basamak merdiveni, o önde, şoförle ben arkada, çıkıyoruz.

“Buyurun,” diyor sokak kapısını açıp. “Havalar pek ısınmadı daha, kış bitmek bilmedi bu yıl; ama ben vakti-

min çoğunu burada geçirdiğim için, elektrik sobasını en kısığında sürekli yakıyorum. Sizi üşütmek istemem.”

Biraz arkama geçip zarif bir hareketle içeri buyur ediyor.

Muhteşem hayatıma ilk adımı atıyorum.

* * *

Her şey, konser bağlantılarımı düzenleyen ajans üzerinden menajerime gelen bir iletikle başladı. Bana ulaşamayan meçhul bir kişi, ajansa gönderdiği *mail*'de, “Elimdeki bazı özel fotoğrafların muhterem şahsınıza ait olduğunu tahmin ediyorum. Hiçbir maddi talebim yoktur, sadece bilginiz olsun diye arıyorum. İlgileniyorsanız aşağıdaki numaralardan arayabilir ya da bu *mail* adresine yazabilirsiniz,” diyordu.

Tedbirli menajerim dikkatli olmam uyarısında bulundu. Ona göre, maddi talebim yoktur, demek güven sağlamak için kurulmuş bir tuzak olabilirdi. Hatta böyle olduğundan kendi deyişiyse, yüzde doksan dokuz onda dokuz emindi. “Birkaç da fotoğraf eklemiş *mail*'e, görmek ister miydiniz?” dedi.

Hem yaşımın hem de bu kış bir türlü tam kurtulamadığım sürekli yorgunluk halinin etkisiyle, “Fotoğraf fotoğraf görmek istemiyorum, her yeni ilişki yeni sıkıntılar yaratır, en masumu bile,” dedim bıkkınlık ve doygunlukla. Sonra menajerimin kendi bilgisayarının ekranında açtığı fotoğrafa ilişti gözüm. İki-üç yaşlarındayken çekilmiş bir çocukluk fotoğrafı; kucağımda kocaman bir bebek, başımda kafamdan büyük bir tafta kurdele, özenle düzenlenmiş buklelerim, yavruağzı pembe olduğunu hayal meyal hatırladığım, fiyonklarla, farbalalarla süslü organize elbisem...

“Bu fotoğrafı hatırlıyorum. Evin duvarında büyütül-

müşü de asılıydı. *Mail*'i gönderen doğru söylüyor galiba, elinde bana ait eski fotoğraflar olmalı.”

Bir sonraki fotoğraf bilgisayar ekranında belirdi. Babam, üzerinde subay üniformasıyla beni omzuna almış, çiçeğe durmuş bir ağacın –bir kiraz ağacı belki de– dallarına uzanıyorum. Babamla çekilmiş çocukluk resimlerimin en güzeli, en sevdiğim.

“Evet, benim çocukluk fotoğraflarım bunlar. Önce, adamın elindekileri gazetelerde, dergilerde çıkmış, şu toplantıda, bu kokteylde, konserlerde falan çekilmiş sıradan fotoğraflar sanmıştım. Ama bunlar başka, bunları nasıl ele geçirmiş olabilir ki!”

“Garip! Yine de dikkatli olmalısınız Hanımefendi, dikkatli olmalıyız. Her yerde bulunabilecek fotoğraflarınız olsaydı önemli değildi ama bunlar gerçekten de size aitse iş değişiyor. Verilen telefon numaralarından arayayım *mail*'i gönderen her kimse. İzin verirsiniz tabii.”

“Evet, arayın lütfen. Bakalım kimmiş, fotoğrafları nereden, nasıl bulmuş?”

Stüdyoya girip oynadığım operalardaki aryalardan bir seçkiyi yeniden kaydetmeye hazırlandığım günlerdi. Sesimin giderek yaşlandığını hissediyordum. Bu denemediğimden sonra sonuçtan memnun kalırsam bütün opera ve şan repertuarımı bir çeşit toplu eserler gibi kaydetme tekliflerini gözden geçirmek istiyordum. Kafam sadece bu işle meşguldü. Fotoğraflar konusunu unuttum; menajerim de unutmuş olmalı ki bir daha hatırlatmadı.

Birkaç ay sonra; beni derleyip toplayan, giydiğimden çıkardığıma, yediğimden içtiğime, sevincime kederime, her şeyime bakan hem yardımcım hem can yoldaşım Gülizar Hanım, “Bugün siz stüdyodayken kibar bir bey telefon etti. Elinde sizi ilgilendirebilecek bazı fotoğraflar olduğu bilgisinin size ulaşıp ulaşmadığını, bu fotoğrafları ne yapması gerektiğini sordu,” dedi.

“Hay Allah, tamamen unutmuşum, aklımdan çıkmış. Unutkan olmaya başladım galiba. Telefon numarası bıraktı mı?”

“Ajansınızda varmış telefonları, yine de her ihtimale karşı bir daha verdi. Not defterine yazdım.”

“Hemen ara o numarayı. Ev telefonundan ya da kendi cebinden ara da cep numaram çıkmasın karşı tarafta. Telefonu açarsa konuşmak istediğimi söyle, sonra da bana ver.”

“Biraz geç değil mi Hanımefendi?”

“Önemli değil, şimdi aramazsam iş güç arasında yine unutacağım.”

“İstanbul içi bir numara değil, şehirlerarası koduna bakılacak olursa yakın bir il olmalı,” dedi Gülizar elindeki deftere yazdığı numarayı tuşlayarak. “Bir dakika efendim, Hanımefendi konuşacak sizinle,” deyip telefonu bana uzatırken, sesimin tonunu ayarlamaya çalışıyordum. Sırsız, heyecanlı bir ses mi, soğuk, ilgisiz bir ses mi?

Normal, sıradan bir seste karar kıldım.

“Kiminle görüşüyorum?”

“Ben...”

Sessizlik.

“Kiminle görüşüyorum efendim?”

“Ben... Bağışlayın, sizden haber çıkmayınca mesajımı almadığınızı sandım; yani ben sizi bir daha rahatsız etmek istemezdim. Siz, sizsiniz değil mi? İnanamıyorum sizinle konuştuğuma. Ben...”

Adamın sesi öylesine heyecanlıydı ki, bugüne kadar aramadığım için, önem vermeyip unuttuğum için utanırdım. Amma burnu büyük kadınmış, diye düşünmüş olmalıydı. Yalan söyledim:

“Uzunca bir konser turnesindeydim, *mail*'iniz geç ulaştı, bu yüzden arayamadım.”

Oysa artık öyle art arda gelen konserlerim, opera

angajmanlarım yoktu ama bunu adamcağız nereden bilecek.

“Hayır, hiç önemli değil. Ben... ben sizi rahatsız etmekten korktum, yanlış şeyler düşünmenizden korktum. Hiçbir maddi talebim olmadığını yazmıştım ama yine de insanların aklına neler gelir. Fotoğraflarınız bende, evet o hazine benim elimde. Size iade etmek isterim, sahibinde kalsın isterim.”

“Anlıyorum, teşekkürler; ama çocukluk fotoğraflarının elinize nasıl geçtiğini çözemiyorum bir türlü.”

“Yanlış anlamayın efendim, yanlış anlarsanız çok üzersiniz beni. Fotoğrafları size bizzat vermek, sizi görmek isterdim. Bu hazineye nasıl eriştiğimi size kendim, yüz yüze anlatmak isterdim. Yani siz benim için o kadar değerlisiniz ki, sizin sesiniz, şarkılarınız, başarılarınız... Şu saniyede sizinle telefonda konuşuyor olmak bile ne kadar inanılmaz bir mucize.”

Adam samimiydi. Birden karar verdim: “Yakında arabamla Ayvalık tarafına gideceğim, yol üstü sayılırsınız. Gelmeden ararım, buluşuruz. Fotoğrafları da kendim alırım sizden.”

Konuşmayı dinleyen Gülizar’ı tembihledim: “Kimseye söz etme bu konuşmadan, kimileri durumdan vazife çıkarır. Adam kötü niyetli olabilir, belki de dolandırıcıdır diye engellemeye kalkışır.”

“Ya gerçekten kötü niyetliyse Hanımefendi?”

“Söz yalan söyler ama ses yalan söylemez. Sezgilerime güvenirim, iyi bir adam. Havalara biraz daha düzelinece Ayvalık’taki arkadaşşıma giderken uğrayıp alırım fotoğraflarımı. Hem adamcağızın gönlü hoş olur hem de işin sırrını çözeriz.”

* * *

İşin sırrı yoktu. Ya da sır, eskicilerin, hurdacıların, çöplükleri eşeleyen çöp çocuklarının, şişe, kâğıt, hurda toplayan Doğulu delikanlıların torbalarında, çuvallarında gizliydi. Bitpazarlarında dolaşan, naylon poşetlerde taşınan, meraklılarına pazarlık sırasında fısıldanan bir sırdı. Belki de gerçekliğin başka bir boyutunda, unutulmuş bir dilde, şifresi çözülmemiş harflerle, düşünle gerçek arasındaki bilinç sınırına yazılmış bir cümleydi.

Sonraki günlerde karşılaştığımızda, hikâyenin sıra dışılığının heyecanını, puslu gizemini, şiirsel çekiciliğini yok eden sıradan bir anlatımla, “Bizim burada perşembe günleri bitpazarı kurulur. Çuvallara, naylon torbalara doldurulmuş eski fotoğraflar, mektuplar, kitaplar da bulunur bazen. Perşembe pazarını kaçırmamaya çalışırım. Gözüme kestirdiğim bir poşet, bir torba olunca, kaç para istiyorsun buna, derim. Torbayı açmam, çünkü açarsam istekli alıcı olduğumu anlar, fiyatı yükseltirler. Bir beşlik atarım önlerine, torbayı kapıp giderim,” demişti.

“Bana ait fotoğrafları da böyle mi aldınız? Öyle naylon torbada mı duruyorlardı?”

“Sizi rencide etmesin sakın, fotoğrafların size ait olduğunu, kutsal bir hazine olduğunu nasıl bilsin o çocuklar! O gün benim kadir günümdü, müjdeli bir gündü. Sizin fotoğraflarınızın olduğu poşetle hemen yanında duran büyük bir sarı zarf ilişti gözüme, ikisini de aldım. Garip bir sezgim vardır, bazen Tanrı vergisi olduğunu bile düşünürüm haddim olmadan; içimden bir ses ‘işte bu’ der, onca ıvır zıvır arasından bir torbayı, bir poşeti, bir zarfı işaret ederim, içinden ne mücevherler çıkar.”

“Mücevherler mi?”

“Yanlış anlamayın, yani benim için değerli şeyler: kâğıt parçaları, eski fotoğraflar.. İlk gözüme ilişen sarı zarfta mektuplar vardı. Size ait değil, ‘görölmüş’ damgalı hapishane çıkışlı mahkûm mektupları. Bana günlerce

hayal kurduracak, mahkûmun izinden gidip nice hikâyelere ulaştırarak mektuplar. Sonra ağzı lastikle bağlı naylon poşeti açtım, içinden bir sürü fotoğraf döküldü. Çocukluk fotoğraflarınızdan, hatta genç kızlık resimlerinizden çıkaramazdım size ait olduklarını. Ama aralarında çok iyi tanıdığım, defalarca baktığım konser afişi fotoğraflarından da vardı birkaç tane. Bunları görünce gözlerime inanmadım, bir tuhaf oldum. Birinin çocukluk fotoğrafları sizinkilerin arasına karışmış da olabilirdi, değil mi? Sonra resimlerinizi günlerce inceledim. Gözleriniz Sultanım, ummanlar gibi derin gözleriniz. Çocukluğunuzu gözlerinizden tanıdım.”

Ummanlar gibi derin gözlerin... Benzer bir cümleyi daha önce duyduğumu hatırlıyorum. Bir opera aryasında ya da bir şarkıda mıydı? Bir filmde miydi yoksa?

“Okyanuslar gibi derin gözlerin.” Aşk fısıltıları Mendelssohn’un Keman Konçertosu’na karışıyor. Sözler seslere dönüşüyor. Bilmediği bir dil ama bilmesine gerek yok, anlıyor. Genç adam bu defa kırık İngilizcesiyle tekrar ediyor: Okyanuslar gibi derin gözlerin... Adı Efşin’di, böyle şiirli cümleler kurardı. Dil gerekmezdi; şiir ve müzik onun içinden fıskırırdı. İlk gençliğin, ayrılırsa öleceğini sandığı ilk büyük aşkın, bir de tepeden tırnağa bulandığı, sarmalandığı müziğin dili. Viyana yılları, Tuna boyları, köprüler, katedraller Avusturya-Macaristan İmparatorluğu’nu kararmış mermer yüzlerinde yaşatan saraylar. Almanca öğreniyor: tutkuyla ve çabucak. Almanca söylüyor, İtalyanca söylüyor şarkılarını. Anlamını bilmeden bir duyuşta kapıyor sesleri. “Bir primadonna olur mu bilinmez ama bu kız bir dil mucizesi, aksansız söylüyor.” İtalyan şan hocasının sözlerini tam anlamasa da aynen tekrarlıyor. Dil, Efşin’in umuru değil. Öğrenmese de olur. Müziğin dili, kemanın sesi yetiyor ona. Farsça öğrenmeye çalışıyor sevgilisinin fısıltı-

dadığı aşk sözcüklerini anlayabilmek için. Farsça sözcükler, sanki bir başka yaşamda bu dili konuşmuşçasına, sanki bu dille ninnilerle büyümüşçesine bildik geliyor. Sevişirken durmaksızın o sözcükleri tekrarlıyor. Şarkılar dört dilde, aşk fısıltıları hep Farsça. Farsçanın yumuşacık, kıvrımlı, ahenkli akışı sevişmenin akışına uyuyor.

“Ne kadar derin bakışları var bu çocuğın, derin ve hüznünlü”, “Kara üzüm gözlü minik kızım benim.” Yüzüne eğilen annenin gözlerinde kendi bakışlarının aksini görüyor. Bir el usul usul saçlarını okşuyor. Annenin yumuşacık dokunuşu, bütün kötülükleri kovan temas, sessiz ninni. “Uyu küçük kızım, korkma, korkma, anne yanında.” Annenin derin bakışları, korkma derken korkuyla dolan kara gözleri. Belleğin yanılığısı; annenin gözleri saf sular gibi maviydi, Efsin’in gözleriydi siyah olan, saçlarını okşayan Efsin’di.

Okyanuslar gibi derin gözlerin... Bir cümleciğın yarattığı karmakarışık çağrışımlar, peşinden sürüklediği üst üste binmiş, birbirini yok eden görüntüler... İcini tırmalayan keman sesi Efsin’in kemanından fıskıran Mendelssohn’un Keman Konçertosu mu? Kulak veriyor: Hayır; kavalla çalınan usul, içli bir ezgi. “Dinle bak, kiraz kaval.” Dinliyor. Kemanın yayı, kavalın deliği oluyor. Sesin peşinden koşuyor. Sesle buluşuyor. Sonsuz karanlık sonsuz ışığa kavuşuyor.

“Ummanlar gibi derin gözleriniz,” mi dedi? Tuhaf bir adam bu.

“Çözemediğim bilmece, fotoğrafların sizin elinize nasıl geçtiğinden çok bitpazarına nasıl düştüğü,” diyorum.

“Ben de düşündüm bunu. Siz atmış olamazsınız. Belki başka birinde duruyordu, aileden birinde veya bir yakın arkadaşta...”

“Bildiğim kadarıyla, hayır, en azından ben kimseye vermedim. Bu fotoğrafların varlıklarından bile haberim yoktu, ilgilenmemiştim, unutmuştum.”

Hangisi gerçek hayatım benim?

Kendi yaşadığım mı, onun anlattığı mı?

Ünü dünyayı sarmış bir primadonna, bir diva... Onunla ilgili her türlü fotoğrafı, ses kaydını, gazete kupürünü toplamayı hayatının amacı edinmiş, tutkulu hayranı bir müzik öğretmeni... Annesinin izini süren genç bir kadın...Eski fotoğrafların ayrıntılarında gizli, derin bir sır: Sadece Diva'nın yaşamının değil, Türkiye'nin yakın tarihinin puslu, karanlık bir kesiti...

Muhteşem hayatlar, parlak dekorların arkasında neler saklar? Muhteşem, ışıltılı, kusursuz görünen yüzümüzde, kendi kendimizden bile sakladığımız ne yıkımlar gizlidir? Kendini tanımak, kendi gerçeğiyle yüzleşmek insanı nerelere sürükler? Oya Baydar, *O Muhteşem Hayatınız*'da, her biri kendi kimliğini arayan roman kahramanlarıyla, insanın ve bu coğrafyanın derinliklerine götürüyor bizi. Roman, derinlerde saklı gerçeklerle yüzleşmeye hazır okurunu bekliyor.

#primadonna #opera #yakıntarih #müzik #maske #hesaplaşma #trajedi
#kader

Kapak fotoğrafı: Hasan Saltık Arşivi

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [t](#) | [v](#) | [canyayinlari](#)

roman

ISBN 978-975-07-4692-5

9 789750 746925